

Kære Fjerkræproducent,

Kalenderen siger forår, og påsken er lige rundt om hjørnet. Vi håber solen begynder at kigge mere frem, så kalender og vejr kan snakke samme sprog ☺ Vi ønsker jer og jeres familie en rigtig god påske.

I denne udgave kan du læse om status på brystbensfrakturforskningen v. Københavns Universitet, Den alsidige fjerkræbedrift samt fodringsforsøg med langsomt voksende slagtekyllinger.

Rigtig god læselyst ☺

Faglige nyheder

Den Alsidige Fjerkræbedrift – Niels Finn Johansen

Den Alsidige Fjerkræbedrift er titlen på et projekt gennemført i regi af Økologisk Landsforening 2016 og 2017 med støtte fra Fonden for Økologisk Landbrug. Niels Finn Johansen fra SEGES Økologi Innovation, har haft fornøjelsen af at deltage i dette meget spændende projekt.

Formålet med projektet var bl.a. at udvikle et koncept, hvor fjerkræ i højere grad end i dag kan udnytte proteinkilder fra et alsidigt økologisk sædskifte, med dyrkning af bælgplanter, solsikke, ribbehøstet rug og tidlige slæt af kløver og kløvergræs til grønhø og grønmel. Økologisk ægproducent Jan Volmar har været vært for prøvedyrkning af afgrøder og for de gennemførte fodringsforsøg.

Det konkluderes bl.a. at op mod 85 % af høners næringsstofbehov kan dækkes med hjemmedyrkede fodermidler, forudsat man har jord nok. Der kræves ca. 1 ha pr. 100 høner. Dvs. 18.000 høner kræver ca. 180 ha. Læs mere i projektrapporten "Bedre samspil mellem mark og stald" [her](#). Se også fodermiddelkataloget som er produceret i projektet [her](#).

Business check, indlæg fra temadag okt. 2017 – Niels Finn Johansen

SEGES fjerkræteam har siden 2013 sammen med SEGES virksomhedsøkonomi arbejdet på at få udviklet Business Check for fjerkræproduktion. Det er lykkedes rigtig godt for slagtekyllingeproduktion og rugeægproduktion, hvor der gennem årene 2013 – 2017 har været indberettet et tilstrækkeligt antal pålidelige regnskaber udført i Ø90 med driftsgrensanalyse. For konsumægproduktion har det knebet mere med at få tilstrækkelig antal regnskaber. I 2014 og 2015 er det lykkedes at lave Businesscheck for både burægproduktion og økologisk ægproduktion, men i 2016 kun for økologisk ægproduktion. Det er ærgerligt at der ikke er flere ægproducenter der indberetter til Business Check. Landmænd og deres finansieringsinstitutter m.fl. efterspørger benchmarking, som Business Check jo er. Vi har forsøgt på forskellige måder at gøre opmærksom på fordelene ved Business Check, f.eks. har vi holdt Temadag for fjerkræproducenter d. 25. oktober 2017. Her fortalte Økonomirådgiver, Jørn Anker Weber fra LandboSyd om de mange fordele ved at få lavet Business Check og hvad man kan bruge det til, og det er faktisk ikke så lidt. Se Jørn Anker Webers præsentation her: [PRÆSENTATION: Anvendelse af Business Check](#). Kontakt din lokale økonomi rådgiver for at høre nærmere om dine muligheder for Business check.

Fodringsforsøg til langsomt voksende slagtekyllinger – Maja Bakke

I sommeren 2017 startede de første forsøg i SEGES projekt "Fodring af langsomt voksende slagte kyllinger". Formålet med projektet er at udarbejde en managementguide til producenter af langsomt voksende slagte kyllinger, da disse kyllinger i stor grad adskiller sig fra de konventionelle kyllinger. Der er i alt 4 planlagte forsøg, hvor forskellige fodringstrategier afprøves. Det første forsøg, som blev afsluttet i oktober 2017, viste at ved brug af et specielt fremstillet fortyndingsfoder, med fokus på vitamin og mineralbalancen samt lavt indhold af protein, var det muligt at opnå en daglig tilvækst på 35 g/dg. Kyllinger fik tildelt standard økologisk voksefoder, med to grader af fortynding. Halvdelen af kyllinger fik fortyndet foderet med 25 %. Den resterende halvdel fik fortyndet foderet med 50 %. Det var gruppen med 50 % fortynding, som opnåede en daglig tilvækst på 35 g/dg, hvorimod kyllingerne med 25 % fortynding opnåede en daglig tilvækst på 38 g/dg.

Kyllingerne med 50 % fortynding opnåede en bedre trædepudescore og en bedre fjerdragt end kyllingerne med 25 % fortynding. Der var ingen forskel i dødeligheden mellem de to grupper af kylling.

Forsøgsfoderet. Balancefoderet er fortyndingsfoderet, hvor især strukturen og indholdet af de hele skaldele er lavet med inspiration fra æglægger blandinger. Foto: Maja Bakke

Økologiske slagtekyllinger en blæserig efterårsdag. Foto: Maja Bakke

Status på undersøgelsen vedrørende brystbensfrakturer hos æglæggere – Ida Thøfner, Jens Peter Christensen (KU) og Susanne Kabell (SEGES)

I forbindelse med Fjerkrækongres 2018 i Vingsted gav vi (KU) en status på vores undersøgelser af forekomsten af brystbensfrakturer hos æglæggere ved udsætning. Vi finder at forekomsten af frakturer i brystbenet er udbredt i alle produktionssystemer selvom vi ikke helt er i mål med hensyn til antal besætninger, som skal undersøges. Forekomsten er meget høj (i gennemsnit omkring 85 %) uanset om hønerne kommer fra buræg-, skrabeægs- eller økologiske flokke. Mere end 9 ud af 10 frakturer sidder på indersiden (bughulesiden) af de bageste 4-5 cm af brystensspidsen (se billede) og hovedparten af hønerne har mere end en fraktur. Der er stor forskel på udseendet af de enkelte frakturer. Nogle har meget knoglefyldning, hvorimod andre frakturer kun er synlige og mærkbare, som en fin linje på tværs. De meget produktive kan, som regel mærkes på en levende høne, i modsætning til de fine, som kun kan erkendes ved obduktion. Foreløbige detaljerede undersøgelser af vævssnit af frakturer tyder på at frakturerne ikke heler normalt og der er ikke umiddelbart tegn på traume i forbindelse med frakturen. Disse fund kan tyde på at der kan være tale om træthedsbrud i lighed med overtræningsbrud på fodrodknogler hos løbere. Denne undersøgelse er dog ikke helt færdig.

Susanne Kabell (SEGES) supplerer: Den udbredte forekomst af brystbensskader hos æglæggende høner i mange forskellige lande tyder på fællestræk i årsagssammenhængen. Baggrunden kan meget vel være multifaktoriel, men da en stor del af hønerne har fælles genetisk baggrund, kunne man tænke sig, at en del af årsagen hænger sammen med den intense produktivitet, moderne æglæggere opnår. Skaderne ses ikke hos opdræt og synes at stige med alderen. Når hønen lægger et æg, hjælper skeletmuskulaturen med til at presse ægget ud gennem kloakken. Fugle har ikke et mellemgulv, de kan presse med som f.eks. mennesker, og det er derfor sandsynligt, at brystmuskulaturen bidrager til processen. Når høner lægger 6-7 æg om ugen kan man forestille sig, at der kan opstå træthed i knoglerne hvor musklerne hæfter, svarende til hvad der kan ses hos eliteidrætsudøvere. KUs forskere gennemfører banebrydende forskning på det helt rigtige tidspunkt, hvor der er stort fokus på brystbensfrakturer i hele verden. Nu og her er der af hensyn til dyrevelfærd og æggets image brug for at undersøge betydningen af ernæring og staldsystemer mv på flere forskellige niveauer i forhold til forekomsten af brystbensskader. For at løse problemet vil SEGES Fjerkræteam gerne være med til at udarbejde en stor fælles projektsøgning til GUDP, FAF og FØL fondene.

Økologikontrollen vil fokusere på fjerkræets udearealer i 2018 – Jette Søholm og Niels Finn Johansen Landbrugsstyrelsen har lige gjort opmærksom på, at en af deres kontrolkampagner i 2018 bliver på fjerkræets udearealer. Overskriften er udearealer og velfærd i sommerperioden, og de vil se efter beplantning (flerårigt og bunddække). Nedenfor har vi samlet afsnit fra Landbrugsstyrelsens vejledning om økologisk jordbrugsproduktion vedrørende udearealer til fjerkræ. Derudover får du et par gode råd fra SEGES konsulenter.

Krav til økoslagtekyllingers udearealer

Der skal være 4 m² udeareal per kylling. På udearealet skal, der være plantet træer og/eller buske i mindst 18 % af arealet og i mindst 7 % skal der være bunddække. Det betyder, at i alt 25 % af udearealet skal være dækket af vegetation (vegetationskravet). Vegetationskravet skal opfyldes i den del af udearealet, der ligger tættest på udgangshullerne, og der må højst være 15 m fra huset til den første beplantning af buske og/eller træer.

Der er ikke specifikke beplantningskrav til de resterende 75 % af arealet. Producenten kan derfor selv bestemme, hvordan de vil indrette og anvende denne del, bare der ikke sker en begrænsning i kyllingernes adgang til arealet. Der kan med fordel plantes urter eller andre afgrøder, som dyrene kan fouragere i.

Man skal sørge for at dyrene benytter hele udearealet, og derfor bør beplantningen udformes med korridorer eller øer af træer/buske. Der må højst være 15 m mellem træer og buske på den beplantede del af arealet. De 15 m beregnes fra flyverskjul til flyverskjul – dvs. der regnes fra og til hvor kronen giver skjul og ikke fra stamme til stamme. Man skal endvidere sørge for at der er flyverskjul for dyrene hele året. Dette kan man med fordel gøre med stedsegrønne planter og buske.

Krav til økohøners udearealer

Det fremgår af vejledningen at, der på udearealerne til æglæggende høner, skal være plantet træer og/eller buske i mindst 50 % af arealet og i mindst 20 % skal der være bunddække. Det betyder at i alt 70 % af udearealet skal være dækket af vegetation. Der må højst være 25 m fra huset til den første beplantning af buske eller træer. I den beplantede del af arealet må der højst være 20 m mellem (rækker /klynger) af træer og buske. Der er ikke specifikke beplantningskrav til de resterende 30 % af arealet.

Du skal sørge for, at dyrene benytter hele udearealet. Beplantningen bør derfor udformes som korridorer eller øer af træer/buske. Der må højst være 25 meter fra udgangshullerne til den første beplantning, og højst være 20 meter mellem træer og/eller buske på den beplantede del af arealet. De 20 meter beregnes fra flyverskjul til flyverskjul, dvs. at der regnes fra og til, hvor kronen giver skjul, og ikke fra stamme til stamme. Du skal sørge for, at der er flyverskjul for dyrene hele året. Dette kan du med fordel gøre med stedsegrønne planter og buske. Hvis man høster på udearealet, må man højst høste 1/3 af arealet hvert år, undtagen ved frugttræer, hvor alt frugt kan høstes hvert år. Vælger man at lukke af for det høstede areal, skal man sørge for, at dyrene har adgang til et tilsvarende areal, så dyrene altid har adgang til minimum 4 m² per høne.

Krav til udearealer for fjerkræ i mobile huse

Vejledningen siger, at udearealer til fjerkræ i mobile huse ikke behøver at opfylde beplantningskravet (50% for høner og 25% til slagtekyllinger) hvis:

- 1) 70% af udearealet til enhver tid er dækket af vegetation
- 2) Udearealerne eller de mobile huse giver fjerkræet ly.

Der stilles ikke yderligere krav til hvilken type vegetation, der skal være på udearealet ved mobile huse. Det anbefales at flytte husene så ofte, at der altid er grønt lige uden for udgangshullerne. Det mobile hus giver ly, når fjerkræet kan komme ind under huset fra flere sider. Hvis udearealerne ikke kan opfylde krav 1) og 2), skal man overholde de beplantningskrav, der ses i ovenstående afsnit om slagtekyllinger og æglæggende høner.

Praktiske råd:

- Både nye og eksisterende udearealer skal plantes til
- Hvis du endnu ikke har nået at plante til, skal du som minimum kunne fremvise en beplantningsplan
- Stiklinger skal plantes om foråret – træer eller buske med rod, kan plantes både forår og efterår
- Husk at føre i logbogen hvornår dyrene bliver lukket ud – eller holdt inde.

Se hele vejledningen på dette [link](#). Vejledningen for fjerkræ starter på s. 111. På side 120 kan du se vejledning i forhold til udearealer for fjerkræ. Ring til [NFJ](#), [JTP](#), eller [MABA](#) hvis du har behov for yderligere information.

Øvrige nyheder

Åbent hus i ny Økologisk æg-læggestald

Fredag den 9. marts holdt Emil Jensen åben stald i sit nybyggeri på Tornsagervej 17 i Fredericia. Anlægget skal huse 30.000 økologiske høner. Arrangementet var flot tilrettelagt med faglige stande og deltagelse af leverandører, der var klar med informationer ned til mindste detalje. Et stort antal konsulenter, ægproducenter, naboer og andre interesserede lagde vejen forbi, og der blev budt på frokostretter med masser af æg. Familien Jensens forkærlighed til store maskiner og innovative løsninger skinnede igennem, bl.a. i placeringen af det tværgående gødningsbånd oven på gulvet bag ægindsamlingen, med udløb til container. Læs mere i Dansk Erhvervsfjerkræ efter Påske.

Skinnende nyt inventar fra Big Dutchman, bemærk hønevægten. Foto: Susanne Kabell

Stemningen var god mens anlægget blev beundret og diskuteret. Foto: Susanne Kabell

Lovpligtigt kursus om beskyttelse af slagtekyllinger

Overvejer du at starte din egen produktion af slagtekyllinger, eller har du ansatte medarbejdere som endnu ikke har kurset – så er det nu du skal være opmærksom. **D. 7. juni 2018** afholder SEGES lovpligtigt kursus. På kurset vil du berøre flere områder, som er vigtigt når du har med slagtekyllinger at gøre. Du vil lære om lovgivning, management, de mest almindelige sygdomme og en masse andet, som er vigtigt at have kendskab til, når man beskæftiger sig med slagtekyllinger. Det er lovpligtigt at man har gennemført dette kursus hvis man skal arbejde med slagtekyllingeproduktion.

Kurset varer en dag og bliver afholdt i Agro Food Park 15, Aarhus N. Du får udleveret kursusmateriale, kursusbevis og, der er fuld forplejning i løbet af dagen.

Send gerne en mail til jtp@seges.dk hvis du gerne vil reserve plads på kurset allerede nu. Ellers vil der i næste nyhedsmail være et link tilgængeligt, hvor du kan tilmelde dig gennem.

Husk sæt X i kalenderen d. 13. juni, hvor vi afholder temadag om "Langsomt voksende slagtekyllinger".

De bedste hilsner og riatia og påske fra SEGES Fjerkræteam

[Jette Søholm Petersen](#), [Niels Finn Johansen](#), [Maja Bakke](#) og [Susanne Kabell](#)

Du må gerne dele mailen med kolleger, chef eller andre interesserede! Hvis nogen af dem ønsker at komme med på maillisten, så kontakt jtp@seges.dk. Hvis du ikke ønsker at modtage FjerkræNyt kontakt der maba@seges.dk.

Kontaktinformationer:

Jette Søholm Petersen: E jtp@seges.dk og T 21717715, Niels Finn Johansen: E nfj@seges.dk og T 21717768, Maja Bakke: E maba@seges.dk og T 26663098, Susanne Kabell: T 21717742